

Když se z podzemky stane park – Low Line

23.06 2017 15:33, Redakce, Nezařazené

Včera jsme se podívali na historii newyorského dopravního terminálu Williamsburg Bridge, který sloužil do roku 1948 potřebám tramvajím a dnes je jeho menší část využívána nadále pro potřeby metra. Rozsáhlý podzemní prostor bývalých tramvajových smyček, kterých zde bylo za sebou řazeno celkem osm, zůstal využíván jen jako skladovací prostor. To by se však mělo v nejbližší budoucnosti změnit a podzemí má opět přivítat návštěvníky, kteří zde ale tentokrát mají zamířit za odpočinkem.

Opuštěné podzemní prostory sice mohou na své návštěvníky dýchat dobrodružným dojmem, na druhé straně se ale většinou nejedná o lokality, kam šel člověk dobrovolně trávit svůj volný čas. Představme si ale, že by pod povrchem byl umístěn park. Zdá se vám to jako bláznivá idea? V New Yorku si to rozhodně nemyslí.

High Line, slavný projekt parku, který je vytvořen nadohled řeky Hudson v několika metrové výšce nad povrchem, je unikátní svých řešením, kdy jsou propojeny dochované (a upravené) prvky původní železniční trati, jež po ocelové estakádě vedla, s novými prvky typickými pro park (lavičky, stromy, květiny atp.). Záměrně přitom byly vybírány takové rostliny, které můžete nalézt prakticky na jakékoli běžně opuštěné trati. Tady je jim však dán řád a péče, takže rostliny, které byste obvykle bez mrknutí oka nazvali plevelem, na High Line zpravidla obdivujete.

Základem pro High Line se tedy stalo opuštěné těleso železniční trati. Podobně v New Yorku plánují využít opuštěnou tramvajovou stanici u Williamsburg Bridge na východní straně Manhattanu. Zachovány tak mají být opět dochované prvky původní tramvajové konečné, tedy koleje, výhybky, ale i upravené zbytky mobiliáře, nápisy atp. Na tom by samo o sobě nebylo nic tak zvláštního, vlastně by šlo jen o kopírování konceptu použitého na High Line, kdyby bývalý tramvajový terminál nebyl, jak již víme, v podzemí.

Asi vás napadne otázka, proč vlastně vymýšlet způsob, jak dostat rostliny do podzemí a umožnit jim zde co nejlepší podmínky pro růst, když je přece snadnější provést výsadbu rovnou na povrchu. Taková myšlenka je jistě správná, nicméně v New Yorku poměrně obtížně realizovatelná. Jistě, město se chlubí obřím Central Parkem, ale jinak je označení betonová džungle, které se pro New York někdy používá, naprosto výstižné. Příliš pozdě si městští plánovači uvědomili, že se při rozvoji města zapomnělo na utváření veřejného prostoru a parkových ploch, a tak se dnes horko těžko hledají způsoby, jak zeleň do ulic pokrytých od domu k domu jen asfaltem a betonem dostat. Jakákoli zelená

plocha v New Yorku přitahuje lidi, takže výsledkem je, že některé parčíky (u nás bychom spíše řekli zelené bloky mezi domy) jsou naprosto přeplněné lidmi, a pokud zrovna necvičíte jógu v rámci některé ze skupinových lekcí, na sportovní aktivity zde můžete zapomenout. V posledních letech je tak možné sledovat, jak se v New Yorku rozšiřuje počet parkových ploch. Kromě zmíněné High Line se jedná i o plynule na High Line navazující park na konečné metra linky č. 7 34 St Hudson Yards, nebo o soubor parkových ploch (průběžně budovaných) podél břehu East River v Brooklynu. Někteří architekti přitom apelují na to, aby se zelená prostranství ještě dále rozšiřovala. Koncem roku 2015 například zaujal velmi ambiciózní návrh, který předpokládal, že by se na park (a tím i pěší zónu) mohla přeměnit rovnou celá slavná ulice Broadway.

Je tedy jasné, že o zeleň je v New Yorku nouze. Pokud se podaří spojit její aplikaci do městského prostoru se zajímavými řešeními, stávají se navíc lokality vyhledávanou turistickou atrakcí, což platí jak pro High Line, tak například pro zmíněné parky v Brooklynu u East River. Projekt parku Low Line je skutečně hodně ambiciózní, nicméně podle autorů, kteří záměr vymysleli již v roce 2009, nikoli nereálný. Nejdůležitější otázkou celého projektu vlastně je, jak dostat do podzemí potřebné množství slunečního svitu, aby rostliny mohly bez problému růst.

Řešení vymyslel James Ramsey z designerské kanceláře Raad Studio. Předpokládá se, že na povrchu (na střechách budov, ulicích atp.) budou vybudovány jakási „vzdálené světlíky“. Světlo má procházet buďto přímo, anebo má být odráženo od zrcadel (jež je možné natáčet) do speciálního světlíku (který rovněž umožňuje natáčení). Nejedná se ale o světlík, jaký si představíme například u továrních budov, ale jde ve skutečnosti o parabolicky prohnutý talíř, který paprsky odráží a koncentruje do jednoho místa. Podobně vypadají a fungují i solární termické elektrárny, které ale využívají koncentraci paprsků ke vzniku velkého tepla, zatímco pro projekt Low Line se má koncentrované světlo posouvat speciální trubicí s optickými vlákny pod povrch. Tam bude pod stropem bývalého tramvajového terminálu umístěna kupole (resp. několik kupolí), která má mít opačný úkol, než parabolický talíř na povrchu – koncentrované sluneční paprsky svým tvarováním opět rozprostře po povrchu celé kupole, od níž se již odrazí do prostoru. Tak se má sluneční svit s potřebnou vlnovou délkou světla pro umožnění fotosyntézy rostlin dostat jednoduše a s minimálními energetickými nároky do podzemí.

Projekt byl poprvé představen v roce 2011 a setkal se s obrovským zájmem laické i odborné veřejnosti. V únoru 2012 se již podařilo pro jeho realizaci vybrat 155 000 dolarů od celkem 3 300 dobrovolných dárců z celého světa, což ve své době představovalo rekord v počtu získaných dobrovolných příspěvků pro podobný městský designérský projekt. V září 2012 bylo možné díky těmto příspěvkům postavit a představit prototyp celého zařízení pro sběr slunečních paprsků a jejich „přepravu“ do podzemí, byť v tomto případě nebyl sluneční svit směřován ještě do podzemí, ale do zastřešeného opuštěného skladu. Během dvou týdnů navštívilo tuto výstavu, jež sloužila jako důkaz o funkčnosti dané technologie, okolo 11 000 lidí. V říjnu 2015 poté byla na místě bývalého obchodu nedaleko samotného podzemního terminálu vytvořena tzv. Low Line Lab. Šlo o jakousi pokusnou laboratoř, v níž byl celý systém nejen představen, ale bylo zde reálně vyhotoveno několik záhonů, k nimž bylo přiváděno světlo z povrchu. Zároveň šlo o místo pro pořádání nejrůznějších vzdělávacích a kulturních programů. Původně se počítalo, že laboratoř bude sloužit svému účelu jen do března 2016, avšak po dohodě s vlastníkem nemovitosti došlo k prodloužení. Uzavřena byla až 26. 2. 2017. Na relativně malém prostoru zde bylo okolo 70 druhů rostlin (celkem okolo 3.000 rostlin). Průběžně bylo zkoumáno, jak světelné podmínky jednotlivým druhům vyhovují a jaké jsou například požadavky na zavlažování apod. (což je další věc, kterou bude nezbytné v podzemním parku řešit).

Autoři projektu Low Line ovšem nejsou vlastníky bývalého tramvajového terminálu, ten je v majetku provozovatele městské dopravy v New Yorku – společnosti MTA. Město, které vyslovovalo dříve podporu projektu spíše neformálně, se výrazně postavilo za Low Line až v červnu 2016. Přislíbilo, že prostor od MTA formálně převezme a poskytne jej pro projekt podzemního parku, pakliže se jeho autorům podaří sehnat dostatek finančních prostředků (min. 10 mil. dolarů) pro jeho uskutečnění. Tyto prostředky jsou přitom sháněny zejména z nejrůznějších dobrovolných příspěvků. Celkem ovšem bude zapotřebí mnohem větší objem financí – hovoří se o částce okolo 60 mil. dolarů. Pokud se vše podaří, měl by být park, jenž má zabírat podzemní plochu o rozloze více než 5.500 m2 (tj. pro představu zhruba polovina fotbalového hřiště) otevřen pro veřejnost podle optimistických prognóz již v roce 2021.

Je samozřejmě otázka, zda obrovské náklady na zřízení netradičního a nepříliš rozlehlého parku, jenž by měl být první svého druhu na světě, vyváží v dohledné době přínosy a zda se peníze vynaložené do tohoto projektu mohou někdy vrátit. Autoři projektu o tom ale nepochybují. Povzbuzující jsou v tomto směru nejen výsledky v úvodu zmiňované High Line, jež se stala motorem pro rozvoj přilehlé oblasti, ale také výsledky samotné zkušební laboratoře. Tu mezi říjnem 2015 a únorem 2017 navštívilo přes 100.000 lidí z celého světa, ačkoli šlo jen o představení zlomku technologie a rozlohy budoucího parku a ačkoli otevřeno bylo pouze o víkendech. V lokalitě okolo Williamsburg Bridge na Manhattanu se jednalo v daném období o jednoznačně nejnavštěvovanější atrakci…

Url: Když se z podzemky stane park – Low Line